

ВИСНОВОК

рецензента доктора філологічних наук, професора,
професора кафедри прикладної лінгвістики та перекладознавства

Матвєєвої Світлани Анатоліївни,

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Плюти Наталії Леонідівни
на тему «Специфіка мовлення адресанта-ретранслятора
в сучасному англomовному політичному дискурсі»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти
доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія

В умовах сучасних глобалізаційних процесів політики різних країн широко використовують ресурси англomовного політичного дискурсу як інструмент публічного впливу, переконування, формування оцінок і моделювання суспільної реакції. З огляду на стрімкий розвиток інформаційних технологій, цифрових медіа та нових форматів публічної комунікації значення політичної комунікації в житті суспільства важко переоцінити. Сьогодні політична комунікація та її конкретний прояв – політичний дискурс – стали одним із ключових чинників функціонування політичного процесу, метою якого є не лише здобуття, утримання й реалізація політичної влади, а й легітимація політичних рішень у публічному просторі.

Учасниками інституційного політичного дискурсу з боку влади є політики та представники державних інституцій, які перебувають на різних рівнях владної ієрархії та мають різний обсяг повноважень. Ідеться як про перших осіб політичних структур, так і про службовців політичних інституцій, які виконують важливу посередницьку функцію між владною інституцією та суспільством. На сьогодні мовлення останніх залишається недостатньо вивченим у сучасній лінгвістиці, що й зумовлює актуальність дисертаційного дослідження Н.Л. Плюти.

У дисертаційній роботі досліджено мовлення пресекретарів Білого дому США, які є службовцями адміністрації президента США і кваліфікуються авторкою як адресанти-ретранслятори. Авторка рецензованої дисертації переконливо доводить, що на мовлення пресекретарів суттєво

впливають як особливості їхнього статусу в адміністрації президента США, так і особистісні риси кожного з мовців як індивідуальної мовної особистості. Важливим є те, що пресекретар розглядається не лише як механічний транслятор офіційної позиції, а як активний суб'єкт інституційної комунікації, який у ситуації публічного діалогу змушений оперативно добирати комунікативні стратегії, мовленнєві тактики та засоби впливу.

Комплексна методика дослідження, яка поєднує загальнонаукові та спеціальні лінгвістичні методи, серед яких лінгвістично орієнтовані, психологічно орієнтовані та соціолінгвістичні підходи, дала змогу отримати вагомий і переконливий науковий результат. Зокрема, у процесі дослідження використано корпусний та соціолінгвістичний підходи, контент-аналіз, дискурс-аналіз, інтент-аналіз, статистичний метод і психографологічний аналіз. Таке поєднання методик є доцільним, оскільки дає змогу розглядати мовлення пресекретарів одночасно як інституційно зумовлене явище, як результат індивідуальної мовленнєвої поведінки та як об'єкт кількісного корпусного аналізу. Результати дисертаційної роботи мають належне наукове обґрунтування.

Фактичний матеріал дослідження становлять офіційні записи пресбрифінгів, проведених пресекретарями за період їх перебування на посаді. Усього проаналізовано 627 пресбрифінгів загальним обсягом 2 647 298 слів. Такий обсяг емпіричного матеріалу забезпечує репрезентативність дослідження та підвищує достовірність отриманих кількісних і якісних результатів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації вперше досліджено мовлення пресекретарів Білого дому США як учасників інституційного політичного дискурсу в процесі проведення пресбрифінгів. Також уперше експериментально обґрунтовано, що мінімальний розмір корпусу, який забезпечує надійну репрезентативність результатів кількісного дослідження, має становити принаймні 200 тисяч токенів. Експериментально доведено, що розмір підвбірок у корпусі та спосіб

їх формування практично не впливають на точність визначення частоти вживання мовних одиниць. Доведено, що вибір комунікативних стратегій і тактик пресекретарями Білого дому США визначається насамперед інституційним тиском, статусно-рольовими обмеженнями та політичною доцільністю. Вживання особових займенників і дейктика *PRESIDENT* зумовлюється як статусно-рольовими обмеженнями, які діють для пресекретаря як посадової особи, так і особистісними рисами мовця. Важливим результатом є також висновок про те, що стиль мовлення пресекретаря формується під впливом не лише інституційної ролі, а й індивідуальних характеристик мовної особистості.

Отже, ознайомлення з рецензованою дисертаційною роботою переконує в тому, що вона є оригінальним, самостійним і завершеним дослідженням. Н.Л. Плютою отримано нові теоретичні та практичні результати, які є науково обґрунтованими й достовірними. Дисертація демонструє послідовну дослідницьку логіку, належну методологічну культуру та здатність авторки до самостійного наукового аналізу складного міждисциплінарного об'єкта.

У цілому наукова праця заслуговує позитивної оцінки, однак містить окремі дискусійні моменти:

1. У дисертаційній роботі на всіх етапах дослідження для забезпечення достовірності здобутих наукових результатів широко використовується кількісний аналіз. Однак у тексті дисертації доцільно було б чіткіше зазначити, яке програмне забезпечення було використане для обробки експериментальних даних, а також докладніше описати процедуру роботи з обраними інструментами.
2. У межах Розділу 4 варто було б виокремити підрозділ, присвячений виключно психографологічному аналізу мовлення, зокрема його психолінгвістичному аспекту. Це дозволило б чіткіше структурувати матеріал і посилити акцент на психологічно орієнтованому складнику дослідження.

3. Є окремі зауваження до стилю викладу результатів дисертаційного дослідження. Зокрема, спостерігається певна повторюваність у використанні окремих лексичних одиниць і фраз, уникнення якої зробило б текст більш стилістично різноманітним і динамічним.
4. У тексті роботи наявні окремі пунктуаційні й друкарські помилки, виправлення яких сприяло б поліпшенню технічного оформлення дисертації та її загального редакційного рівня.

Утім, зазначені зауваження мають рекомендаційний характер, не є критичними та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження.

Обґрунтованість і достовірність основних положень і висновків дисертації забезпечено належною методологічною базою, репрезентативним фактичним матеріалом, послідовним застосуванням кількісних методів і коректною інтерпретацією отриманих результатів.

Результати дисертаційної роботи у повному обсязі відображені в публікаціях авторки, з яких чотири надруковано в наукових фахових виданнях України та п'ять – у збірниках матеріалів наукових конференцій. Це засвідчує достатню апробацію основних положень дисертації та їх представленість у фаховому науковому середовищі.

Дисертація Плюти Наталії Леонідівни «Специфіка мовлення адресанта-ретранслятора в сучасному англomовному політичному дискурсі» є цілісним, завершеним і самостійним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати, важливі для розвитку сучасної філології, політичної лінгвістики, дискурсології та корпусних студій. Робота відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, і може бути подана до захисту у спеціалізованій вченій раді.

РЕЦЕНЗЕНТ:

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики
та перекладознавства

Світлана МАТВЄЄВА

Підпис	Світлана МАТВЄЄВА
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією Українського державного університету імені Михайла Драгоманова	
Підпис	
«28»	05 2021 р.